

Zachowanie agresywne u psów ras akita inu i akita amerykańska – badania ankietowe

**Barbara Ganszczyk, Sylwia Pałka,
Joanna Kania-Gierdziewicz, Jacek Nowicki**

**Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie,
Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt,
Katedra Genetyki, Hodowli i Etologii Zwierząt**

Wstęp

Psy ras akita inu oraz akita amerykańska od lat cieszą się niewykłą popularnością nie tylko w środowisku hodowców. Przyciągają one także wzrok przechodniów na ulicach oraz wzbudzają zachwyt na fotografiach. Osobniki tych ras pojawiają się również w wielu produkcjach filmowych, prezentując swoją dumną, szlachetną postawę i dostojny charakter.

Akita inu, inaczej akita japońska jest rasą psa wywodzącą się z prefektury Akita w Japonii [17]. Jako pierwotny wzór rasy uznaje się psa akita matagi, będącego japońskim psem myśliwskim [2]. Część populacji akity była krzyżowana z owczarkiem niemieckim. Wyodrębniły się w ten sposób dwie główne linie hodowlane: linia ichinoseki, wywodząca się z akita matagi oraz linia dewa-go, w której obrębie można było dostrzec zarówno mieszańce akity z molosami, jak i owczarkami niemieckimi [9]. Akita inu to duży i silny pies, o dostojnym, szlachetnym wyglądzie. Psy osiągają od 64 do 70 cm wysokości w kłębie i ważą od 45 do 60 kg, natomiast suki są z reguły drobniejsze – mierzą od 58 do 64 cm wysokości i ważą od 32 do 45 kg [9]. Psy rasy akita inu zazwyczaj wyróżniają się spokojem, wiernością oraz inteligencją, jednakże ich zachowania różnią się między osobnikami, ze względu na odziedziczone przez nie cechy, odmienne wychowanie, przyzwyczajenia, socjalizację oraz środowisko życia. Są to psy wykazujące silny charakter i dużą niezależność od człowieka, która nierzadko przejawia się uporem. W podejmowaniu decyzji często działają samodzielnie, co może prowadzić do konfliktów z właścicielem. Choć nie jest to rasa łatwa w wychowaniu, to można mieć pewność, iż akita będzie lojalna i całkowicie oddana swojej rodzinie, chroniąc ją w razie niebezpieczeństwa. Psy te silnie przywiązują się do właścicieli, będąc doskonałymi towarzyszami. Doskonale dogadują się z dziećmi, okazując im czułość i delikatność, a także angażując się we wspólną zabawę. Ich stosunek do obcych osób jest dość powściągliwy i niepewny, mogą wykazywać dominację oraz agresję wobec innych psów, szczególnie na swoim terytorium [15].

Akita inu jako pies pierwotny cechuje się dobrze rozwiniętym instynktem łowieckim oraz potrzebą eksploracji terenu i ochrony zasobów [12].

Historia akity amerykańskiej w większości pokrywa się z historią rasy akity inu. Do ich rozdzielenia doszło podczas II wojny światowej, kiedy na skutek krzyżowania akity z owczarkami niemieckimi i molosami wyodrębniły się dwie główne linie hodowlane: linia ichinoseki, która wywodziła się z akita matagi oraz linia dewa-go, która odbiegała od dawnego wzorca na skutek licznych krzyżowań. Część akity z linii dewa-go zostało przetransportowanych na teren Stanów Zjednoczonych przez członków sił zbrojnych. Wzrost popularności spowodował masowe zwiększenie ich liczby, aż w roku 1956 założono amerykański klub rasy. Z powodu niezgody i niekompatybilności rodowodów pomiędzy American Kennel Club i Japan Kennel Club nie dochodziło do dalszych ich krzyżowań z nowymi liniami z Japonii. Na skutek tego, akity hodowane w Stanach Zjednoczonych zaczęły znacznie różnić się od akity w Japonii. Wykreowano swoisty typ, którego cechy pozostały niezmienione. W październiku 1972 roku American Kennel Club zatwierdził wpis rasy akita amerykańska do księgi hodowlanej i otrzymała ona oficjalny status wystawowy [3]. Akita amerykańska, podobnie jak akita inu to duży pies o mocnym kośćcu i dostojnym charakterze. Wysokość psa w kłębie waha się od 66 do 71 cm, natomiast u suki jest to od 61 do 66 cm [11]. Według oficjalnego wzorca FCI stosunek wysokości w kłębie do długości tułowia powinien wynosić 9:10 u psów i 9:11 u suk, natomiast głębokość klatki piersiowej powinna stanowić połowę wysokości w kłębie [3]. Akity amerykańskie cechuje dostojny, odważny i przyjacielski charakter. Podobnie jak akita inu, są one bardzo lojalne, wierne i oddane swojej rodzinie, gotowe bronić jej w razie zagrożenia. Zachowują raczej chłodne podejście do obcych osób i potrzebują czasu, aby się do nich przyzwyczaić i zaakceptować ich obecność na swoim terytorium. Są to psy niezależne, inteligentne i wytrzymałe, często wykazujące silne poczucie własnej wartości i wymagające konsekwentnego, ale pozytywnego i pełnego zapału podejścia do szkolenia, ponieważ szybko tracą zainteresowanie wykonywaną czynnością. Konieczna jest także socjalizacja od młodego wieku, w celu uniknięcia problemów z agresją wobec innych psów i zwierząt innych gatunków. Właściciel akity powinien mieć mocny i przywódczy charakter, aby zdobyć szacunek swojego psa i być uznanym przez niego za przewodnika. Charakter oraz usposobienie obu ras są bardzo do siebie zbliżone, z większą tendencją do posłuszeństwa u akity amerykańskiej. Są one bardziej podatne na szkolenie i utrwalanie pożądanых zachowań, co ma związek z dużym udziałem innych ras, jednakże mają stosunkowo większą tendencję do agresji w stresowych sytuacjach, gdy nie mają odpowiedniego szkolenia oraz socjalizacji. Akity amerykańskie często wykorzystywane są do pracy na przykład jako pies policyjny czy stróżujący, ze względu na odpowiedni charakter i instynkt stróża. Tymczasem akita japońska jest bardziej niezależna i uparta, dlatego wymaga częstszych treningów i licznych powtórzeń w szkoleniu, z tego powo-

du też hodowana jest głównie jako pies do towarzysstwa. Psy tej rasy są mniej skłonne do zachowań o charakterze dominacyjnym i na ogół są bardziej zrównoważone, jednakże cechy te są indywidualne dla każdego osobnika i mogą ulegać licznym modyfikacjom na skutek wychowania, treningów oraz wpływu środowiska zewnętrznego [5].

U obu ras występują różne formy zachowań agresywnych, które jednocześnie pełniąc funkcje obronne i umożliwiając im przetrwanie, stanowią realne zagrożenie nie tylko dla innych zwierząt, lecz także dla człowieka. Dzięki lepszemu poznaniu i zrozumieniu przyczyn wywołujących agresję u psów będziemy w stanie skuteczniej jej zapobiegać i unikać niebezpiecznych sytuacji, a także poprawić współpracę i relację ze swoim pupilem.

Agresja u psów objawiać się może na wiele różnych sposobów, które niekiedy mylone są z pozytywnymi emocjami, jak na przykład charakterystyczny psi „uśmiech”, w rzeczywistości stanowiący obnażenie zębów, w celu ostrzeżenia przeciwnika lub ukazania dyskomfortu psa. Poprzez świadomą i uważną obserwację mowy ciała swojego podopiecznego możemy przede wszystkim zapewnić mu większe bezpieczeństwo i dostosować szkolenie do jego potrzeb.

Takie rasy jak akita inu oraz akita amerykańska, które posiadają genetycznie utrwalone cechy obronne i terytorialne, mogą wykazywać zwiększoną tendencję do zachowań agresywnych. Dlatego właśnie tak istotne jest zgłębienie wiedzy na temat tych ras, ponieważ skuteczne wychowanie może stanowić wyzwanie, nie tylko dla amatorów psiej tresury, lecz także dla wykwalifikowanych behawiorystów.

Celem niniejszej pracy było poznanie opinii społecznej na temat przypadków agresji psów ras akita inu i akita amerykańska w stosunku do ich właścicieli, osób obcych, innych psów i zwierząt innych gatunków. Określono jak często i w jakich okolicznościach dochodzi do takich przypadków.

Materiał i metody

Ankieta składała się z serii pytań dotyczących zaobserwowanych zachowań agresywnych u psów ras akita inu oraz akita amerykańska, ich okoliczności oraz skutków. W przeprowadzonej ankiecie, która została udostępniona w mediach społecznościowych, wzięło udział 537 osób.

Wyniki z ankiet dotyczące odpowiedzi na pytania o agresję u psów rasy akita amerykańska i akita inu poddano analizie statystycznej z użyciem pakietu statystycznego SAS (2014). Ponieważ struktura odpowiedzi na żadne z pytań ankiety nie miała rozkładu normalnego, do testowania istotności wpływu wymienionych wcześniej czynników, użyto testu chi kwadrat (χ^2) [16].

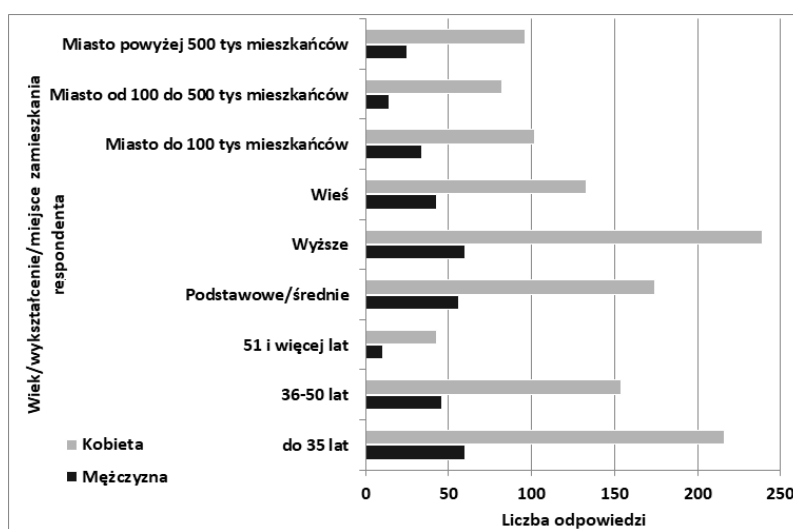
Minimalne wymagania dotyczące liczebności grupy w tym teście to 5 obserwacji

w danej kategorii, co powodowało konieczność połączenia niektórych kategorii badanych pytań z uwagi na niewystarczającą liczbę odpowiedzi i/lub istnienie pustych kategorii (tzn. z liczbą odpowiedzi równą 0). W celu porównania obu ras akita ze względu na powód ataku, postrzeganie rasy, częstotliwość i cel ataku, połączono niektóre kategorie odpowiedzi, aby uzyskać wymaganą liczbę obserwacji. W pytaniu dotyczącym celu ataku psów ras akita połączono odpowiedzi „zwierzę innego gatunku” z „nie wiem/nie posiadam wiedzy na ten temat” oraz odpowiedzi „właściciel psa” i „osoba postronna”, żeby uzyskać wymaganą liczbę odpowiedzi do analizy. Natomiast w pytaniu dotyczącym postrzegania obu ras akita po zaobserwowanym ataku połączono kategorie odpowiedzi „neutralne” i „pozytywne” ze względu na to, iż u obu ras ta ostatnia odpowiedź występowała tylko po 4 razy. Do analizy porównawczej obu ras użyto 197 odpowiedzi dla częstotliwości i celu ataku, 194 odpowiedzi dla postrzegania rasy oraz 186 odpowiedzi dla powodu ataku akita. Odpowiedzi tych udzielili właściciele psów badanych ras.

Wyniki

Charakterystyka grupy respondentów

Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety (76,9% wszystkich ankietowanych), mężczyźni stanowili 21,6% (116 respondentów). Osoby, które nie chciały podawać swojej płci (6 badanych) lub nie utożsamiały się z żadną płcią (2 respondentów), stanowiły odpowiednio 1,1% i 0,4% wszystkich respondentów. 47,9% wszystkich ankietowanych stanowiły osoby w wieku od 21 do 35 lat, 37,8% stanowiły osoby w wieku 36-50 lat, 9,3% – osoby w wieku 51-64 lat, 4,5% – osoby do 20 roku życia, natomiast 0,6% stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej. Najwięcej osób miało wyższe wykształcenie (łącznie 304 respondentów, czyli 56,6%). 33% respondentów mieszkało na wsi oraz 26% w mniejszych miastach (ryc. 1).

Ryc. 1. Charakterystyka respondentów obu płci z uwzględnieniem wieku, wykształcenia oraz miejsca zamieszkania

Kolejne pytanie dotyczyło związku pracy respondentów z psami. Zdecydowana większość ankietowanych 91,1% wykonywała zawód niezwiązany z tymi zwierzętami, pozostali ankietowani byli hodowcami psów (4,3%). Większość respondentów była właścicielem psów rasy akita inu (54%), a 30% rasy akita amerykańska, w zdecydowanej mniejszości (3%) ankietowani byli właścicielami obu ras. 14% respondentów nie posiadało psa żadnej z badanych ras. Najwięcej osób nieposiadających psa badanych ras mieszkało w dużych miastach (31 respondentów, czyli około 6%). Natomiast najwięcej osób będących właścicielami akity amerykańskiej, akity inu lub obu ras mieszkało na wsi, odpowiednio 60, 91 i 8 respondentów, co stanowiło około 11%, 17% i 1,5% wszystkich odpowiedzi (ryc. 2).

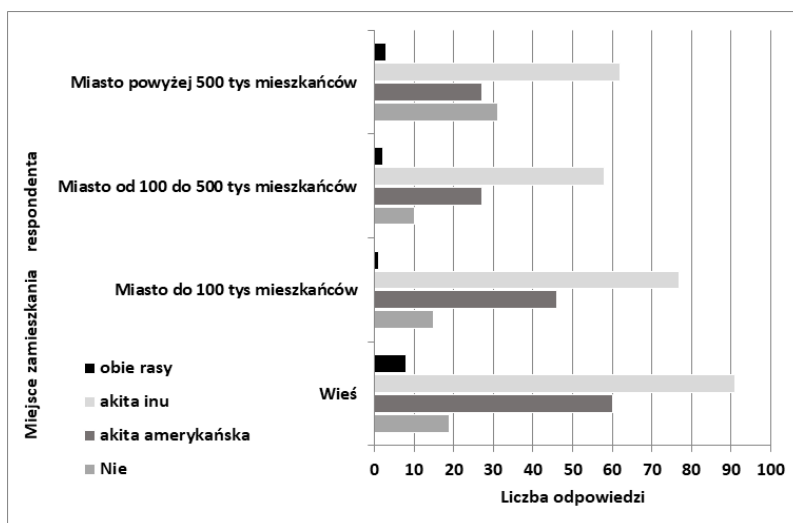
Najwięcej respondentów było właścicielami psa rasy akita od roku do trzech lat, odpowiednio 119 odpowiedzi „akita inu” (22%) i 73 odpowiedzi „akita amerykańska” (13,6%). Natomiast właściciele obu ras akita mieli te psy od ponad 6 lat – 10 ankietowanych, czyli około 2% (ryc. 3).

Kolejne pytanie w ankiecie skierowane było do osób, które są właścicielami przynajmniej jednej z akita i dotyczyło posiadania psa innej rasy. Zaledwie 22,5% osób udzielających odpowiedzi na to pytanie (121 odpowiedzi) potwierdziło jednoczesne posiadanie psa rasy akita oraz psa innej rasy (ryc. 4). Zostali oni przekierowani do kolejnego pytania, w którym należało określić rasę tego psa. Zdecydowana większość ankietowanych opisywała swojego psa jako mieszańca, lecz często pojawiały się także następujące rasy: yorkshire terier, owczarek niemiecki, husky syberyjski oraz pomeranian.

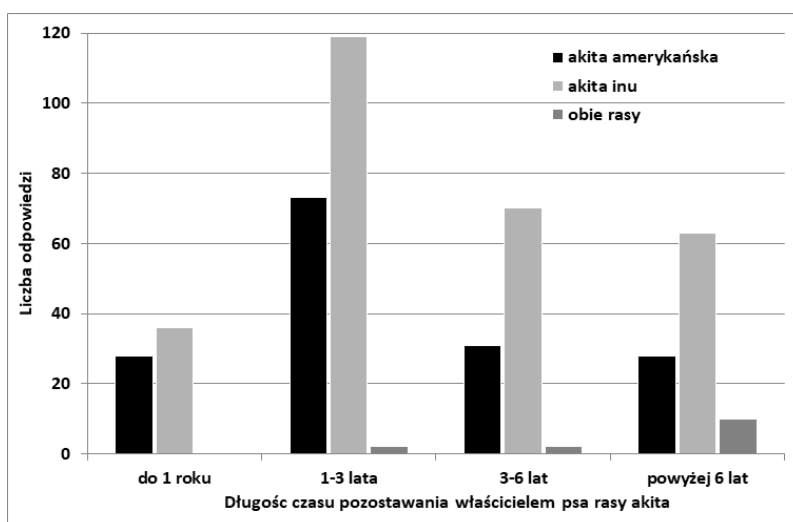
Dla właścicieli akita sformułowano w ankiecie również pytanie dotyczące jednoczesnego posiadania psa rasy akita i zwierzęcia należącego do innego gatunku. Dokładnie 196 osób udzielających odpowiedzi na to pytanie (36,5% wszystkich ankietowanych) oświadczyło, że posiada jednocześnie akite i zwierzę innego gatunku (ryc. 5). Wśród tych zwierząt dominowały koty, króliki oraz mniejsze gryzonie, takie jak chomiki oraz myszy.

Analiza zachowań agresywnych u akita amerykańskich

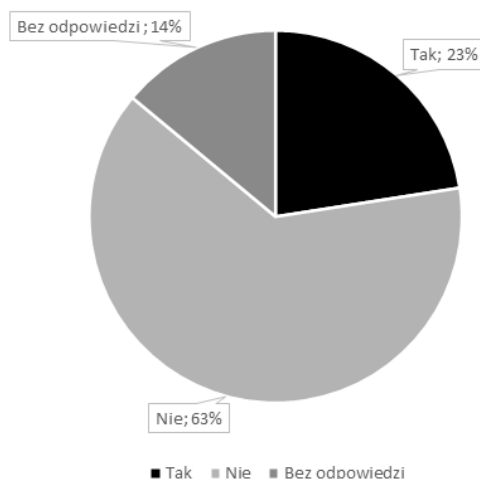
Do osób, które oznaczyły, że nie były i nie są właścicielami żadnej z akita, skierowano pytanie odnośnie do zaobserwowania zachowań agresywnych u tych ras posiadanych przez innych opiekunów. Nieco ponad 70% odpowiedzi była przecząca (385 respondentów),

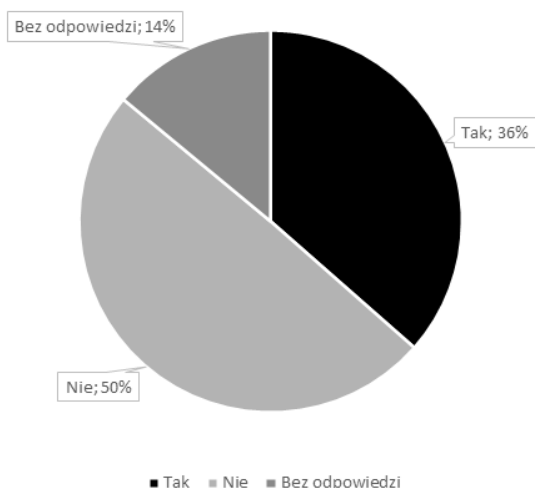
Ryc. 2. Zależność posiadania psów rasy akita od miejsca zamieszkania respondentów

Ryc. 3. Liczba respondentów, którzy posiadali/posiadają psa rasy akita inu lub akita amerykańska z uwzględnieniem czasu posiadania zwierzęcia

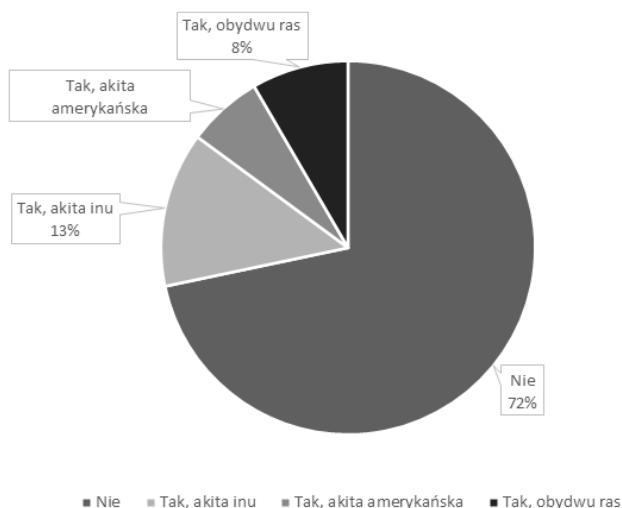

Ryc. 4. Liczba respondentów, którzy jednocześnie posiadają psa rasy akita inu lub akita amerykańska oraz są właścicielem psa innej rasy niż akita

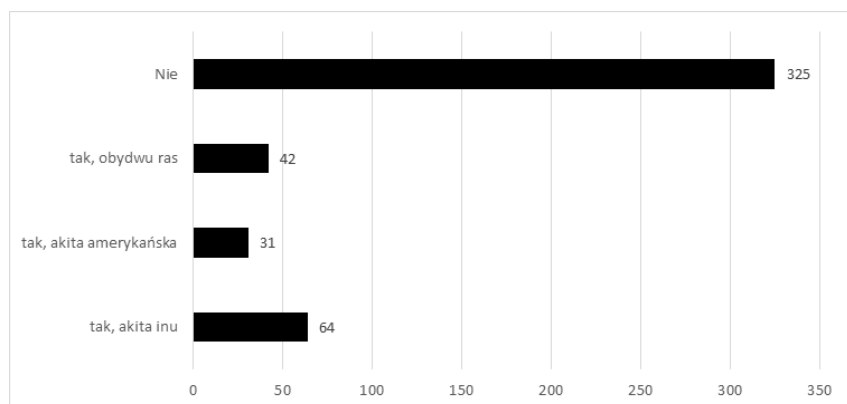

Ryc. 5. Liczba respondentów, którzy jednocześnie posiadają psa rasy akita inu lub akita amerykańska oraz są właścicielem zwierzęcia innego gatunku

natomiast 13,4% osób zaobserwowało zachowania agresywne u akita inu (72 respondentów), 6,5% u akity amerykańskiej (35 respondentów), a 8,4% u obydwu z podanych ras (45 respondentów) – ryc. 6.

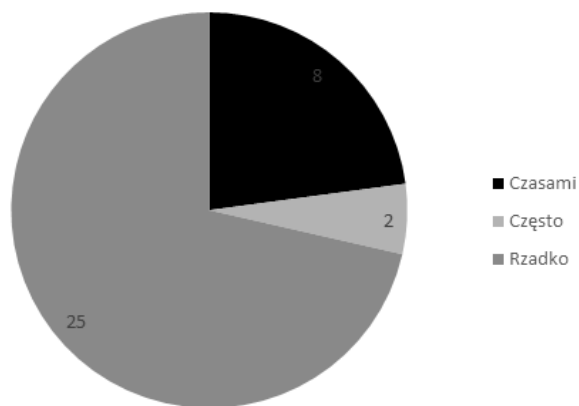
Ryc. 6. Liczba respondentów, którzy spotkali się z przypadkiem agresji u psów rasy akita inu lub akita amerykańska, których nie byli właścicielami

Ryc. 7. Liczba respondentów, będących właścicielami akitek, którzy spotkali się z przypadkiem agresji u psów rasy akita inu lub akita amerykańska, których nie byli właścicielami

Natomiast wśród właścicieli akitek 325 respondentów (70,35%) nie było świadkiem agresji żadnego osobnika rasy akita. 31 ankietowanych (6,71%) stwierdziło, iż byli świadkami agresji innej akity amerykańskiej, natomiast aż 64 osoby potwierdziły bycie świadkami agresji obcej akity inu (13,85%). 42 respondentów (9,09%) stwierdziło, że było świadkami agresji obcych psów obu ras (ryc. 7).

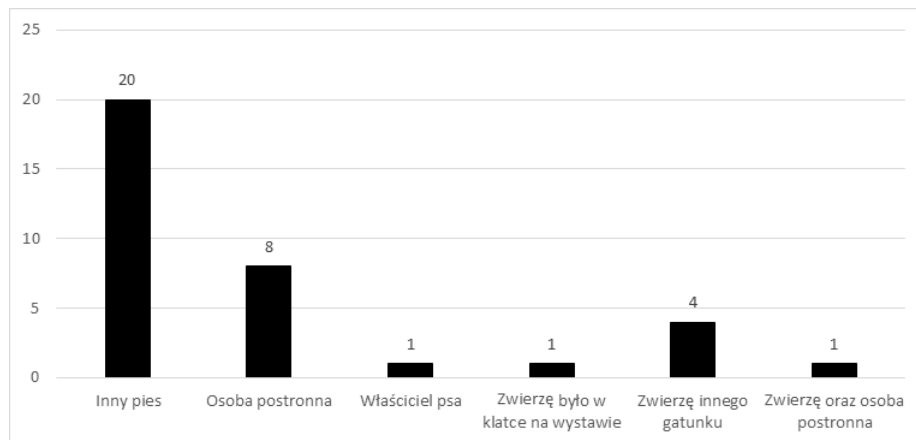
Zdecydowana większość respondentów, bo aż 25 osób (71,43%) zaznaczyło odpowiedź „rzadko”, natomiast 8 osób (22,86%) zaznaczyło odpowiedź „czasami”. Odpowiedź „często” stanowiła mniejszość (tylko 2 respondentów), co stanowiło 5,71% odpowiedzi (ryc. 8).

Ryc. 8. Rozkład częstości zaobserwowanych zachowań agresywnych u psów rasy akita amerykańska przez właścicieli akity

Na pytanie, kto lub co było ofiarą zaobserwowanej agresji u akity amerykańskiej, aż 20 ankietowanych odpowiedziało, iż był to inny pies. Na drugim miejscu z 8 odpowiedziami była osoba postronna, a 4 respondentów stwierdziło, że było to zwierzę innego gatunku. Ze znacznie mniejszym udziałem procentowym pojawiły się odpowiedzi takie jak: właściciel psa (2,86%), zwierzę oraz osoba postronna (2,86%) a także odpowiedź: zwierzę było w klatce na wystawie (2,86%) – ryc. 9.

Następne pytanie dotyczyło okoliczności zaistniałego ataku agresji ze strony akity amerykańskiej. Tutaj odpowiedzi ankietowanych były bardzo zróżnicowane, poczynając od sytuacji stresowej w 6 odpowiedziach (19,35% respondentów), co stanowi zazwyczaj najczęstszą przyczynę agresji u psów, na równi z ochroną właściciela lub obiektu w 6 odpowiedziach (19,35%). Na drugim miejscu znajdowały się odpowiedzi ankietowanych: nie wiem/nie posiadam wiedzy na ten temat (5 respondentów 16,13%) oraz atak z premedytacją (5 respondentów 16,13%). Dwóch respondentów (6,45%) uznało, że atak spowodowany był zabawą, w 2 przypadkach (6,45%) respondenci uznali, że była to samoobrona, jak również w 2 przypadkach (6,45%) uznali, że okolicznością

Ryc. 9. Rozkład ofiar zaobserwowanych przypadków agresji akit amerykańskich

wystąpienia agresji był spacer. Pozostałe odpowiedzi respondentów (3,23%) wskazywały, że atak wynikał z mijania się podczas spaceru, ochrony zasobów (3,23% respondentów) oraz ochrony dzieci przed pozornym atakiem innego dziecka w trakcie zabawy (3,23% respondentów) – ryc. 10.

Kolejne pytanie było pytaniem otwartym, w którym ankietowani zostali poproszeni o opisanie zaobserwowanego przypadku agresji. Odpowiedzi respondentów podzielono na 4 kategorie: obrona terytorium/zasobów, atak podczas spaceru, atak na innego psa lub zwierzę innego gatunku, atak na człowieka, które umieszczono w tabeli 1 wraz z procentowym udziałem danej kategorii pośród uzyskanych odpowiedzi.

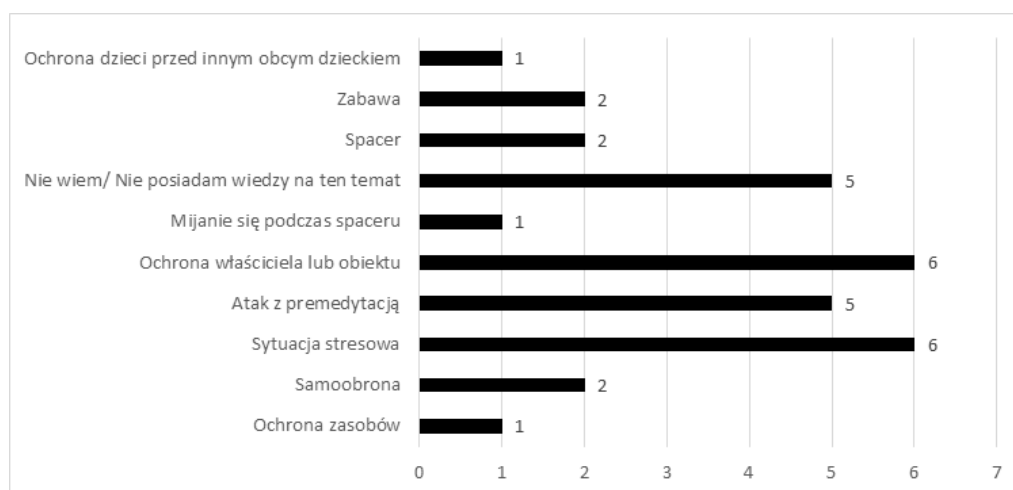
Większość przypadków w kategorii obrony terytorium/zasobów dotyczyła pilnowania posesji przez akity i ataku w przypadku wtargnięcia lub zbliżenia się innego osobnika (tab. 1). W dużej liczbie przypadków reakcję obronną u akity wywoływało jedynie przejście zwierzęcia

psa, znajdującego się w pobliżu akity. Występują również opisy pogoni akity za kotem, który uprzednio prowokował psa. Biorąc pod uwagę ostatnią kategorię, jaką był atak na człowieka, która miała najmniejszy procentowy udział pośród wszystkich odpowiedzi, wyróżnić można dwa powtarzające się schematy sytuacji. Pierwszym z nich jest atak akity na dziecko, podczas gdy przekracza ono granice komfortu psa, szczególnie podczas zabawy. Drugą często opisywaną sytuacją był atak akity na osobę sprawującą nad nią tymczasową opiekę, na przykład podczas wyjazdu właścicieli lub pobyt w psim hotelu (tab. 1).

Tabela 1

Podział zaobserwowanych przypadków agresji u akit amerykańskich

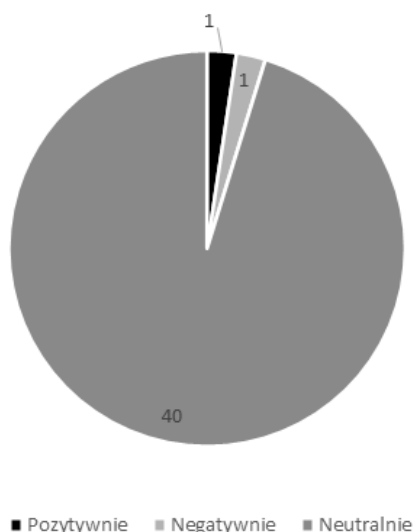
Kategoria	Obrona terytorium/zasobów	Atak podczas spaceru	Atak na innego psa lub zwierzę innego gatunku	Atak na człowieka
Udział odpowiedzi [%]	26	32	29	13

Ryc. 10. Rozkład okoliczności zaobserwowanych przypadków agresji akit amerykańskich

Podsumowanie tej sekcji ankiety stanowiło pytanie o wpływ zaobserwowanego przypadku agresji psa rasy akita amerykańska na postrzeganie przez nich rasy. Dokładnie 40 osób (95,24%) odpowiedziało, że wpłynęło to neutralnie, co może wiązać się z doświadczeniem w pracy z psami, znajomością ich zachowań, oraz postępowania w takich przypadkach, lub też nieznaną ofiary agresji.

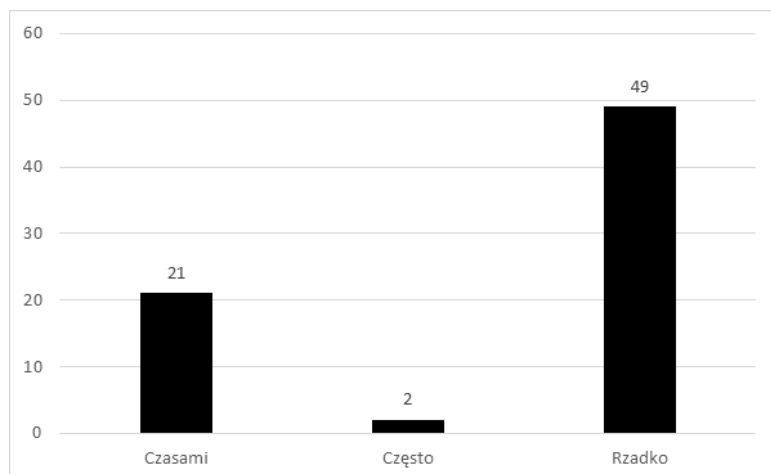
Negatywne postrzeganie rasy zaznaczył jeden ankietowany (2,38%), ponieważ doświadczenie lub obserwacja zachowań agresywnych może bardzo łatwo wzbudzić u nas poczucie lęku, strachu i nieufności do takiego psa, a także uraz do innych osobników tej rasy. Zaobserwowany przypadek agresji u akity amerykańskiej wywołał pozytywny wpływ na postrzeganie tej rasy u jednego ankietowanego – 2,38% (ryc. 11).

Ryc. 11. Rozkład wpływu zaobserwowanego przypadku agresji u akity amerykańskiej na postrzeganie rasy

Analiza zachowań agresywnych u akit inu

Pierwsze pytanie dla osób, które zadeklarowały, że były świadkami zachowań agresywnych u akity inu, dotyczyło częstości występowania zaobserwowanych przypadków zachowań agresywnych u psów tej rasy. Zdecydowana większość respondentów, bo aż 49 osób (68%) zaznaczyło odpowiedź „rzadko”, natomiast 21 osób (29%) zaznaczyło odpowiedź „czasami”. Odpowiedź „często” została zaznaczona przez mniej ankietowanych, bo tylko 2 osoby i było to zaledwie 2,8% odpowiedzi (ryc. 12).

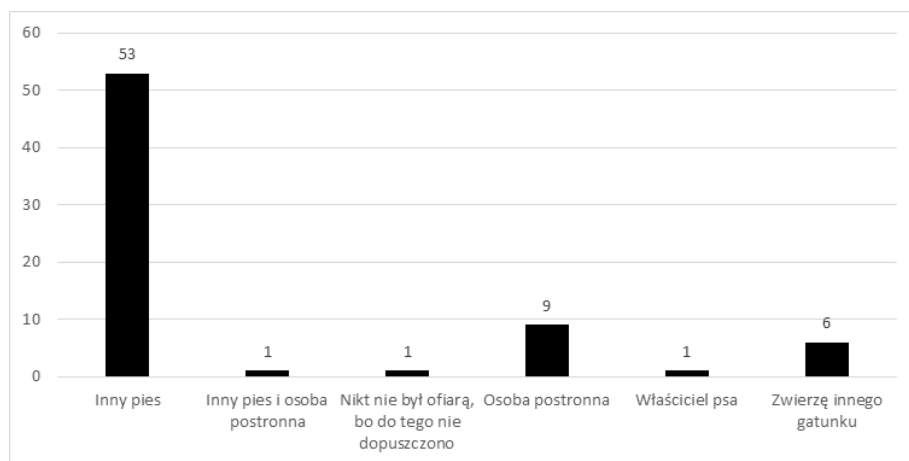
Ryc. 12. Rozkład częstości zaobserwowanych zachowań agresywnych u psów rasy akita inu przez właścicieli akity

Na pytanie, kto lub co było ofiarą zaobserwowanej agresji u akity inu aż 53 ankietowanych (74,65%), odpowiedziało, iż był to inny pies, natomiast 9 ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że obiektem agresji była osoba postronna (12,7%), a 6 respondentów (8,45%) zaznaczyło, że ofiarą było zwierzę innego gatunku. Ze znacznie mniejszym udziałem procentowym respondenci wskazali odpowiedzi takie jak: właściciel psa (1,4%) oraz inny pies i osoba postronna (1,4%) oraz brak ofiary (1,4%) – ryc. 13.

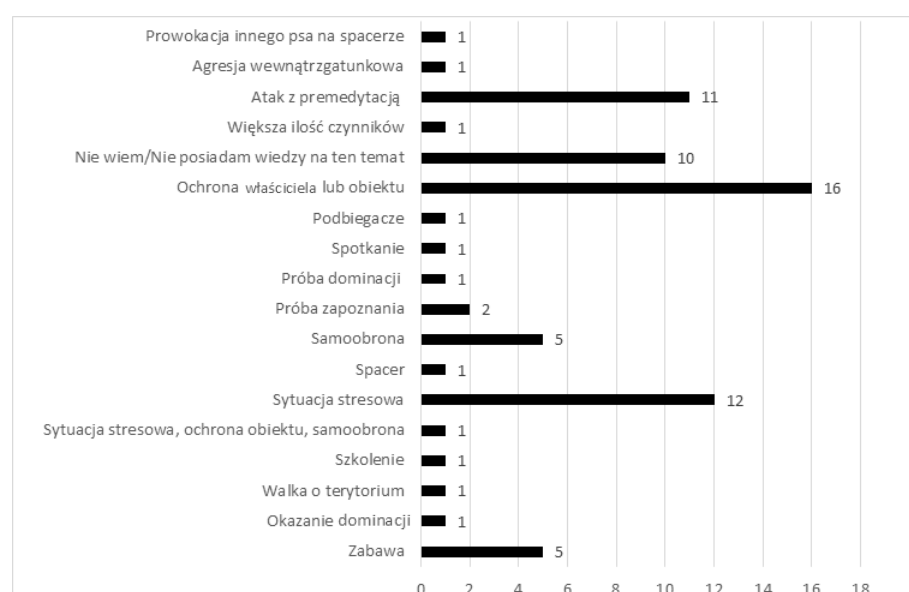
Kolejne pytanie dotyczyło okoliczności zaobserwowanego przypadku agresji. Na pierwszym miejscu respondenci (22,2% ankietowanych) wskazali na odpowiedź, że była to ochrona właściciela lub obiektu, lecz także zasobów, które się tam znajdowały. Następnie respondenci wskazali, że do agresji doszło na skutek wystąpienia sytuacji stresowej (16,7%), 11 respondentów zaznaczyło, że to był atak z premedytacją (15,3%), 10 ankietowanych (13,9%) zaznaczyło odpowiedź „nie wiem/nie posiadam wiedzy na ten temat”, 5 respondentów stwierdziło, że agresja wynikała z zabawy (6,9%), 5 ankietowanych (6,9%) uznało, że agresja pojawiła się na skutek samoobrony oraz 2 osoby (2,8%) wskazało, że wynikała z próby zapoznania. Pojawiły się też pojedyncze odpowiedzi ankietowanych, które sugerują, że zachowanie agresywne wystąpiło w wyniku walki o terytorium, spaceru, próby dominacji, agresji wewnątrzgatunkowej, szkolenia oraz ataku podbiegających psów (ryc. 14).

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o opisanie zaobserwowanego przypadku agresji u tej rasy. Odpowiedzi podzielono na następujące kategorie: obrona terytorium/zasobów, atak podczas spaceru, atak na innego psa lub zwierzę innego gatunku, atak na człowieka, które umieszczono w tabeli 2 wraz z procentowym udziałem odpowiedzi w danej kategorii (tab. 2).

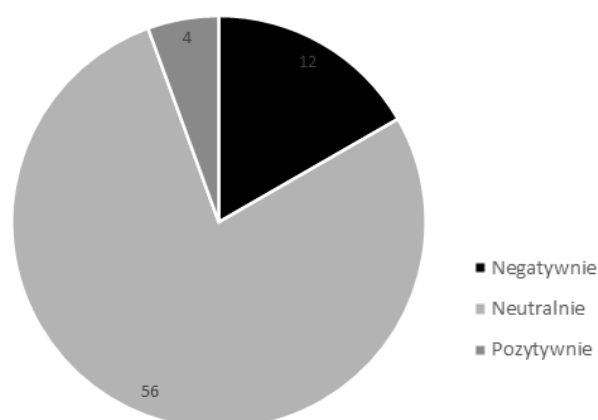
Największy udział procentowy opisanych przypadków stanowiły ataki akity inu na innego psa lub zwierzę innego gatunku (42%). W bardzo dużej mierze były to ataki prowokowane przez innego psa, który pierwszy okazał objawy agresji, takie jak warczenie, okazywanie zębów, stroszenie sierści oraz szczekanie. Drugą co do wielkości procentowego udziału odpowiedzi kategorią była obrona terytorium lub zasobów (27%). Tutaj większość odpowiedzi stanowiły ostrzeżenia wydawane przez akity w stronę zbliżającego się do jej posesji człowieka lub zwierzęcia, mające formę szczekania, powarkiwania, naskakiwania na płot oraz biegania wzdłuż płotu. W kilku przypadkach, gdy doszło do realnego wtargnięcia obcej osoby lub zwierzęcia na teren posesji, akita dokonała ataku, także w obronie swojego właściciela. Wśród odpowiedzi znalazły się również przypadki zachowań agresywnych akity

Ryc. 13. Rozkład ofiar zaobserwowanych przypadków agresji akit inu

Ryc. 14. Rozkład okoliczności zaobserwowanych przypadków agresji u akity inu

Ryc. 15. Rozkład wpływu zaobserwowanego przypadku agresji u akity inu na postrzeganie rasy

w obronie zabawki, czyli zasobu przed innym psem. Kolejną kategorią był atak podczas spaceru (24%), gdzie podobnie jak w przypadku akity amerykańskiej, głównymi opisywanymi przypadkami były mniejsze psy celowo zaczepiające i prowokujące akity, a w odpowiedzi dochodziło do ataku, nie tylko na prowokatora, lecz także na jego właściciela. Ostatnią kategorią wyróżnioną pośród zebranych odpowiedzi był atak akity inu na człowieka (7%). Odpowiedzi tych było zdecydowanie mniej od pozostałych kategorii, a pośród nich najczęściej powtarzającym się przypadkiem była niechęć akity do współpracy w szkoleniu lub treningu, co skutkowało dodatkowym naciskiem trenera i agresywną odpowiedzią ze strony psa, na przykład w postaci ugryzienia w dłoń lub łydkę (tab. 2).

Ostatnim pytaniem w tej sekcji było pytanie o wpływ, jaki wywarł zaobserwowany przypadek zachowań agresywnych na postrzeganie rasy akity inu. Zdecydowana większość ankietowanych wybrała odpowiedź „neutralnie” (56 osób, czyli 77,8%), na drugim miejscu znalazła się odpowiedź „negatywnie” (12 osób, czyli 16,7%), natomiast najmniej osób, bo tylko 4 (5,6%), wybrało odpowiedź „pozytywnie” (ryc. 15).

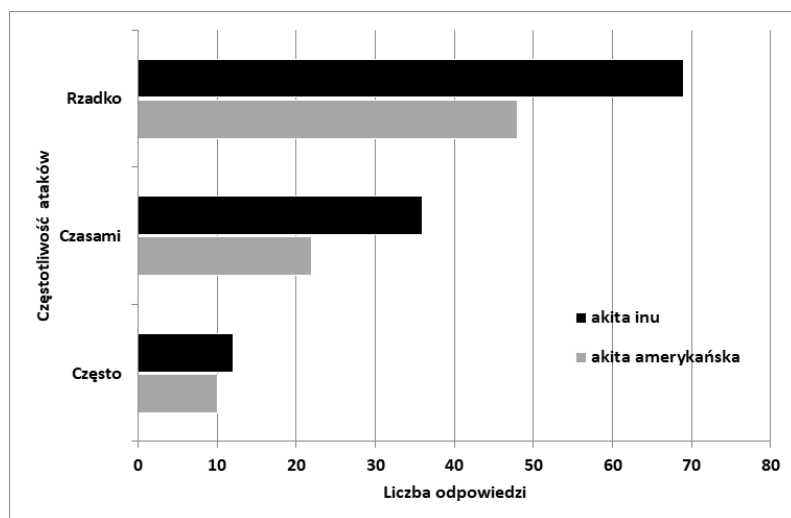
Tabela 2

Podział zaobserwowanych przypadków agresji u akity inu

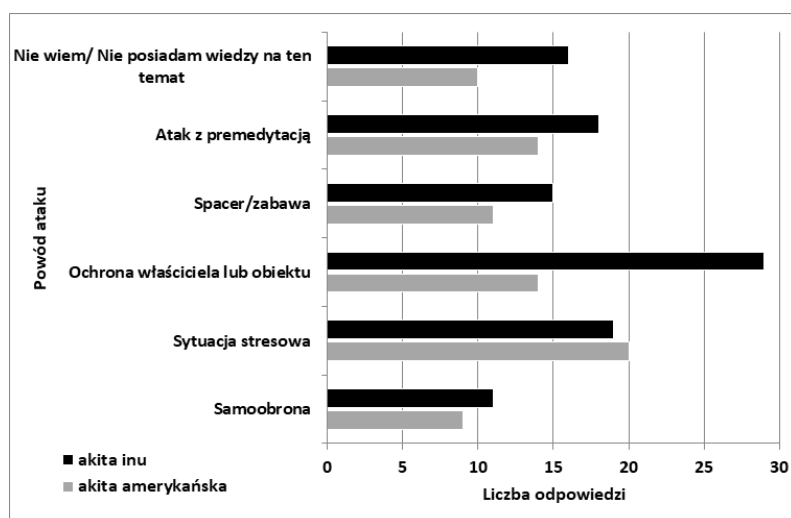
Kategoria	Obrona terytorium/ zasobów	Atak podczas spaceru	Atak na innego psa lub zwierzę innego gatunku	Atak na człowieka
Udział odpowiedzi [%]	27	24	42	7

Porównanie obu ras akit

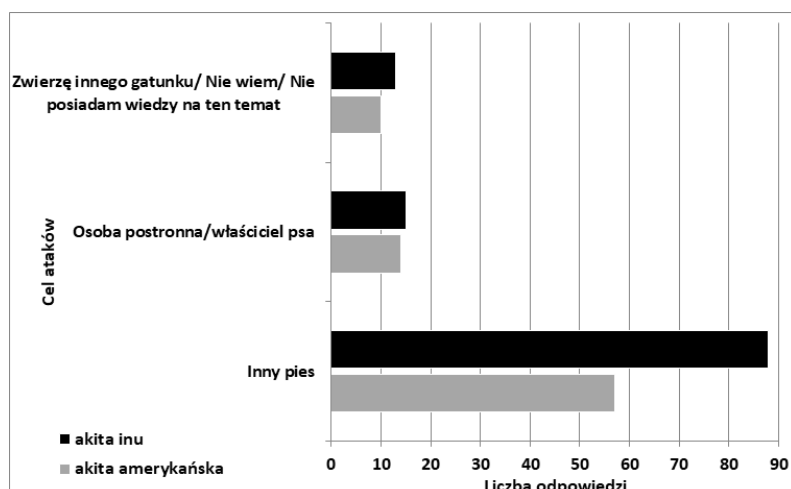
W celu porównania obu ras przeanalizowano statystycznie częstotliwość ataków akit obserwowaną przez respondentów. Stwierdzono, iż częstotliwość ataków akit statystycznie nie zależała od rasy psa ($\chi^2 = 0,4$; $P = 0,8208$). Można jednak stwierdzić, że nieco częściej były obserwowane ataki akity inu niż akity amerykańskiej (ryc. 16).

Ryc. 16. Porównanie częstotliwości obserwowanych ataków akity amerykańskiej i akity inu

Ryc. 17. Porównanie powodów obserwowanych ataków akity amerykańskiej i akity inu

Ryc. 18. Porównanie celów obserwowanych ataków akity amerykańskiej i akity inu

Powód ataków akit nie był statystycznie zależny od rasy psa ($\chi^2 = 3,5$; $P = 0,6688$). Zauważono jednak, że u obu ras prawie równorzędnym powodem ataku była sytuacja stresowa. Natomiast u akity inu częściej zdarzały się ataki w samoobronie, z premedytacją czy szczególnie w obronie właściciela lub obiektu (ryc. 17).

Cel ataków akit nie był statystycznie zależny od rasy psa ($\chi^2 = 0,9$; $P = 0,6498$). Jednakże psy rasy akita inu znacznie częściej atakowały inne psy niż psy rasy akita amerykańska (ryc. 18).

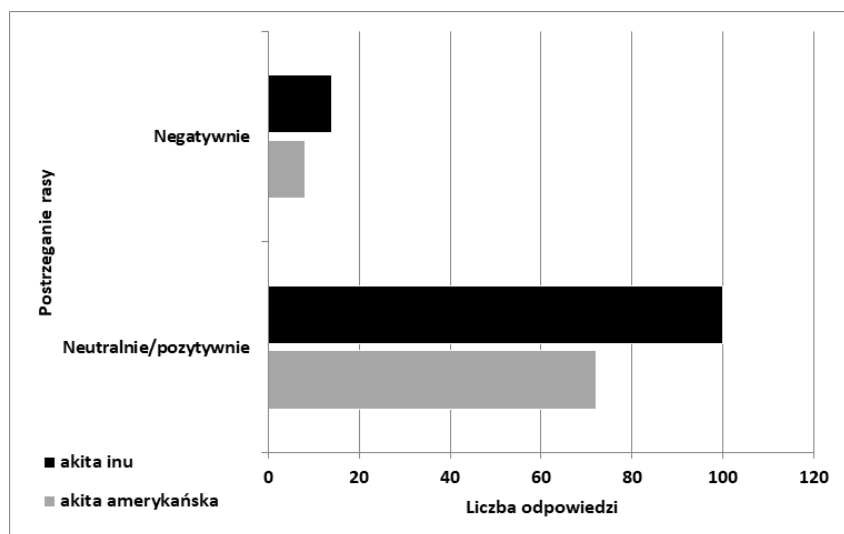
Postrzeganie obu ras akit przez pryzmat ich ataków nie było statystycznie zależne od rasy psa ($\chi^2 = 0,2$; $P = 0,6219$), choć można zauważyć, że nieznacznie więcej odpowiedzi negatywnych było w przypadku akit inu niż akit amerykańskich. Natomiast znacznie więcej było odpowiedzi neutralnych u akity inu niż u akity amerykańskiej. Pozytywny odbiór obu ras był w równowadze (po 4 odpowiedzi dla każdej z ras) – ryc. 19.

Podsumowując, należy stwierdzić, że akity inu częściej zachowywały się agresywnie niż akity amerykańskie. Nie udało się jednak potwierdzić statystycznie obserwowanych różnic między obydwoiema rasami.

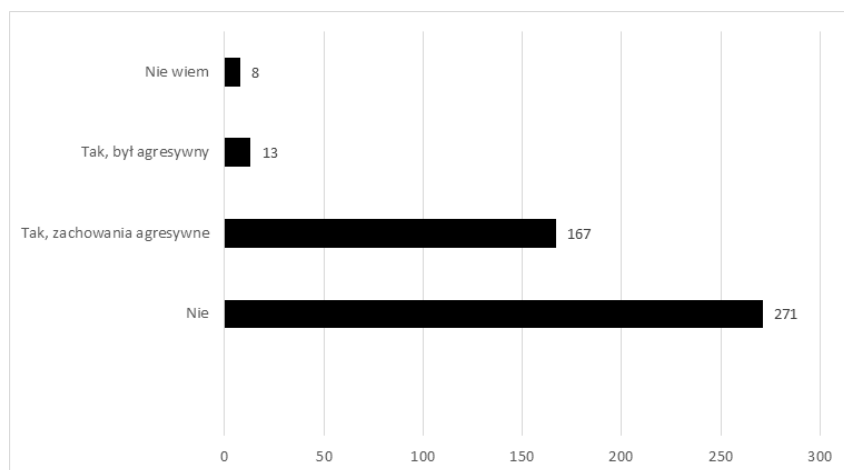
Analiza opinii byłych lub obecnych właścicieli psa rasy akita inu, akita amerykańska lub psów obu ras

Ostatnia z sekcji ankiety zawierała pytania skierowane wyłącznie do byłych lub obecnych właścicieli akity inu, akity amerykańskiej lub obu ras. Pierwsze pytanie tej sekcji dotyczyło wykazywania zachowań agresywnych lub bycia agresywnym przez akitę, której respondent jest lub był właścicielem. Większość, bo aż 271 ankietowanych (59%) udzieliło odpowiedzi przeczącej. Odpowiedź twierdzącą, dotyczącą wykazywania zachowań agresywnych wybrało 167 ankietowanych (36,4%), natomiast odpowiedź dotyczącą bycia agresywnym wybrało 13 respondentów (2,8%), a 8 ankietowanych wybrało odpowiedź „nie wiem” (1,7%) – ryc. 20.

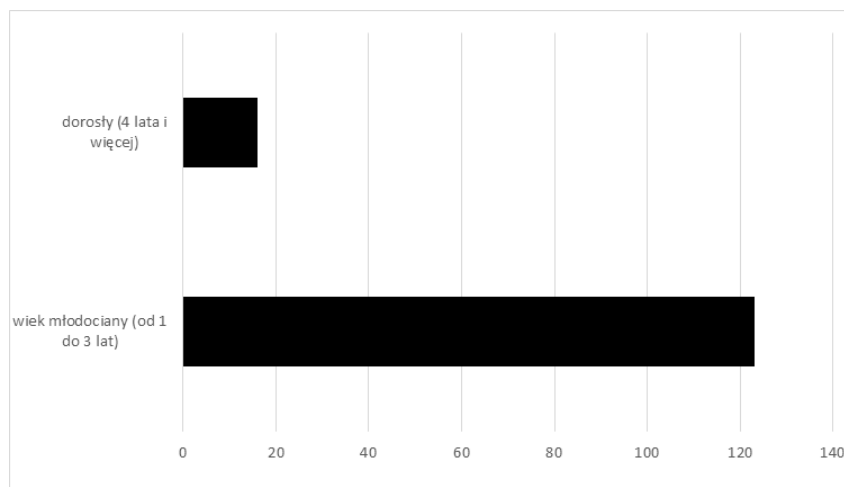
Drugie pytanie tej sekcji skierowane było do osób, które wypowiedziały się twierdząco na temat zaobserwowania u swojej akity zachowań agresywnych lub agresji i dotyczyło wieku, w jakim był dany pies rasy akita, kiedy zaobserwowano u niego tego typu

Ryc. 19. Porównanie postrzegania akity amerykańskiej i akity inu w kontekście obserwowanych ataków

Ryc. 20. Liczba respondentów, którzy posiadają psa rasy akita inu lub akita amerykańska, który wykazuje/wykazywał zachowania agresywne lub jest/był agresywny

Ryc. 21. Zakres wieku w jakim u psów rasy akita zaobserwowano objawy agresji

behavior. Zdecydowana większość, bo aż 123 respondentów (68%) wybrało odpowiedź, iż był to pies w wieku młodocianym (od 1 do 3 lat). Jest to wiek, w którym prawidłowo rozwijający się pies zbliża się lub osiągnął już okres dojrzałości. Jedynie 16 respondentów (8,9%) wybrało odpowiedź „dorosły (4 lata i więcej)” – ryc. 21.

Kolejne pytanie w tej sekcji dotyczyło zaobserwowanych objawów agresji u swojego psa rasy akita i umożliwiała wybór więcej niż jednej odpowiedzi. Respondenci najczęściej wybierali odpowiedzi: warczenie (59,6%), następnie szczekanie (45,4%), skakanie i podbieganie (42,1%) unoszenie warg ukazujące zęby (39,3%), gryzienie (30,6%) oraz podgryzanie (17,5%). Pojawiały się również pojedyncze odpowiedzi ankietowanych takie jak: jeżenie sierści, napięcie karku, postawienie uszu w pozycji pionowej czy też rzucanie na innego psa (tab. 3).

Następne pytanie dotyczyło wpływu konkretnego czynnika na wywołanie agresji u psa rasy akita. Najczęściej udzielaną przez respondentów odpowiedzią, były inne psy niezależnie od rasy. Ankietowani najczęściej wskazywali dobermanów, labratory, amerykańskie pitbull teriery oraz bokserzy. W kategorii „inne czynniki” pojawiły się takie odpowiedzi respondentów jak: mężczyźni, mężczyźni pod wpływem alkoholu, osoby w kapturach, osoby korzystające z telefonu, brak pokory u oponenta. Podsumowanie odpowiedzi w tym pytaniu przedstawia tabela 4.

Ostatnie pytanie w tej kategorii dotyczyło sposobów radzenia sobie z objawami agresji u swojego psa rasy akita i umożliwiała wybór więcej niż jednej odpowiedzi. Spośród wszystkich, najczęściej występującą odpowiedzią podawaną przez respondentów była wiedza zaczerpnięta z książek (67,2%), następnie szkolenia (41,2%), pomoc behawiorysty (26,9%) oraz brak takowych prób (8,4%). Pojawiały się również pojedyncze odpowiedzi ankietowanych takie jak: komendy, trening osobisty z psem, wiedza własna oraz odwracanie uwagi psa (tab. 5).

Tabela 3**Objawy agresji psów rasy akita zaobserwowane przez właścicieli**

Kategoria	Warczenie	Szczekanie	Skkanie i podbieganie	Unoszenie warg ukazujące zęby	Gryzienie
Udział odpowiedzi [%]	59,6	45,4	42,1	39,3	30,6

Tabela 4**Podział czynników wywołujących agresję u psów rasy akita**

Kategoria	Inne psy niezależnie od rasy	Inne psy wyznaczonej rasy	Osoby obce	Koty	Inne czynniki
Udział odpowiedzi [%]	44	6	34	7	9

Tabela 5**Sposoby radzenia sobie z objawami agresji u psów rasy akita przez właścicieli**

Kategoria	Wiedza zaczerpnięta z książek	Szkolenia	Pomoc behawiorysty	Brak prób
Udział odpowiedzi [%]	67,2	41,2	26,9	8,4

Na podstawie przeprowadzonej ankiety można stwierdzić, że zarówno psy rasy akita inu, jak i akita amerykańska mają tendencję do wykazywania zachowań agresywnych. Ma to nie tylko związek z ich uwarunkowaniami genetycznymi, lecz także środowiskiem, w którym zostają wychowane, poziomem socjalizacji oraz szkoleń. Są to psy o wyjątkowo dominującym i terytorialnym charakterze, które za wszelką cenę będą bronić swojego właściciela, terenu oraz pozycji w hierarchii.

Omówienie wyników

Zachowania agresywne u psów mają za zadanie umożliwić im przetrwanie w trudnych warunkach, obronę zasobów, zdobycie partnera do rozrodu czy ochronę młodych. Są one wywoływane przez konkretny bodziec, będący sygnałem wysłanym z otoczenia zewnętrznego lub wnętrza organizmu. Takowy bodziec nazywany jest bodźcem wyzwalającym i gdy dochodzi do jego zarejestrowania przez układ nerwowy, powstaje na niego reakcja, będąca początkowo emocją, która w dalszej fazie ulega analizie, a następnie generowana jest odpowiedź, czyli zachowanie [1].

Na schemat zachowań agresywnych w większości przypadków składają się cztery następujące po sobie fazy, składające się z kompletów aktów motorycznych.

Są nimi kolejno: faza początkowa, ataku, wyciszenia oraz równowagi. W fazie początkowej osobnik wykazuje zachowania, mające na celu zastraszenie przeciwnika, okazuje swoją gotowość do działania, prezentuje swoje nastawienie za pomocą mowy ciała i informuje o odczuwanych przez siebie emocjach [1], na przykład obnażając zęby, strojąc włosy czy przybierając pozycję przypominającą gotowość do ataku, a także za pomocą werbalnych sygnałów, takich jak warczenie oraz szczekanie [14]. Drugą fazą jest faza ataku, czyli działania spełniającego, kiedy ostrzeżenia osobnika przechodzą w fizyczne natarcie na przeciwnika. Podczas takiego ataku może dojść nie tylko do poważnego uszkodzenia ciała psów, lecz także do pozostawienia trwałego śladu na psychice. Po ataku następuje faza wyciszenia, próba opa-

nowania emocji i otrząśnięcia się z właśnie odbytej walki. Gdy pies skutecznie się uspokoi, przechodzi w fazę czwartą, zyskując tym samym równowagę psychiczną i powracając do zachowania sprzed wystąpienia zagrożenia [14]. W przypadku zachowań agresywnych niezwykle istotna jest integralność sekwencji. Dana faza może różnić się od pozostałych czasem trwania, jednakże brak którejkolwiek z nich może wskazywać na zaburzenia behawioralne i zachowanie patologiczne. Jeśli dane zachowanie agresywne przebiega według wspomnianego schematu, jest ono przewidywalne nie tylko dla innych zwierząt, lecz także dla człowieka, co znacznie ułatwia opanowanie sytuacji i wyjście z niej. Na przykład brak fazy pierwszej, będącej swoistym ostrzeżeniem przed atakiem, nie pozwala ofierze na ewentualną ucieczkę, wycofanie się z sytuacji lub odpowiednie przygotowanie się do ataku. Taki przebieg wydarzeń może skutkować znacznie poważniejszymi obrażeniami ofiary ataku, co stanowi realne zagrożenie dla jej życia i zdrowia [1].

Występowanie agresji u psów ras akita amerykańska i akita inu stanowi istotny obszar badań ze względu na ich specyficzny temperament, historię hodowli i użytkowania tych ras oraz częste przypisywanie im zachowań agresywnych. W literaturze przedmiotu istnieje sze-

reg analiz dotyczących agresji u różnych ras psów, które pozwalają na porównanie i ocenę specyfiki zachowania akit na tle innych ras.

W badaniach Notari i in. [13] dotyczących wystąpienia zachowań agresywnych u psów na terenie północnych Włoch wskazano, że u rasy akita amerykańska oraz akita inu często stwierdzano przypadki agresji zarówno wobec innych psów, jak i ludzi. Według autorów osobniki rasy akita amerykańska wykazywały wyższy poziom agresji w przypadkach relacji pies-pies, zwłaszcza w kontekście konfliktów terytorialnych i dominacyjnych. Rasa ta cechowała się także silniejszym instynktem łowieckim oraz dominacyjnym wobec innych zwierząt. Natomiast akita inu dominowała w przypadkach agresji pies-człowiek, przy czym najczęściej dochodziło do incydentów agresji obronnej wynikającej z nieufności wobec obcych osób oraz bodźców stresogennych. Autorzy pracy wskazują, iż niewłaściwa socjalizacja i brak odpowiedniego wychowania były czynnikami nasilającymi zachowania agresywne. Wśród psów akita amerykańska zaniedbanie socjalizacji prowadziło do różnych incydentów agresji wobec innych psów, natomiast u akity inu lęk przed obcymi był główną przyczyną agresji obronnej. Wyniki badań autorów pokazują, że psy rasy akita są szczególnie wrażliwe na stres oraz zmiany w środowisku. Akita inu częściej reagowała agresywnie na nagłe zmiany oraz ograniczenia przestrzenne, podczas gdy akita amerykańska była bardziej podatna na stres związany z obecnością innych psów.

Podobne obserwacje zawarto w pracy Kogan i in. [8], w której przedstawiono wyniki ankiety przeprowadzonej wśród amerykańskich lekarzy weterynarii. W opinii badanych, rasy takie jak akita amerykańska były częściej oceniane jako potencjalnie agresywne, co może wynikać zarówno z ich uwarunkowań genetycznych, jak i nieodpowiedniego prowadzenia przez opiekunów. Warto zauważyć, że percepcja agresji może być subiektywna i uwarunkowana stereotypami [7, 8], co potwierdzają badania przeprowadzone wśród amerykańskiej populacji dorosłych. W pracy Kogan i in. [7] zwrócono uwagę, że społeczne postrzeganie ras, takich jak akity za niebezpieczne, często prowadzi do wprowadzenia przepisów ograniczających ich posiadanie (tzw. breed-specific laws, BSL).

W kontekście czynników modyfikujących zachowanie psów warto odnieść się do badań Kamieniaka i in. [6], którzy podkreślają, że środowisko oraz interakcje z człowiekiem odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu zachowań agresywnych. Psy ras pierwotnych, takich jak akity, wymagają odpowiedniej socjalizacji i konsekwentnego szkolenia, co może znacząco zmniejszyć ryzyko występowania niepożądanych zachowań. Brak właściwego prowadzenia może skutkować nasileniem agresji terytorialnej i dominacyjnej.

Z kolei Matos i in. [10] w badaniach przeprowadzonych na terenie Słowacji wskazują na znaczenie czynników ryzyka, takich jak płeć psa, jego wiek oraz doświadczenia w kontaktach z człowiekiem i innymi zwierzętami. W przypadku akit, które często wykazują dużą niezależność i twardy charakter, kluczowe znaczenie

ma wczesna socjalizacja oraz odpowiednie prowadzenie. Podobne wnioski płyną z analizy Fiszdona i Boruty [4], które wykazały, że psy ras uznawanych za trudne w prowadzeniu, w tym akity, były częściej identyfikowane w przypadkach pogryzień. Warto jednak podkreślić, że zachowania agresywne nie są jednoznacznie uwarunkowane rasowo, a odpowiedzialność spoczywa w dużej mierze na opiekunach psów.

Podsumowanie

Zrozumienie specyficznych zachowań agresywnych u psów rasy akita inu i akita amerykańska jest kluczowe dla właściwego postępowania z tymi osobnikami. Właściele i opiekunowie powinni zwracać szczególną uwagę na wczesną socjalizację, szkolenie oraz stworzenie odpowiednich warunków bytowych, aby minimalizować ryzyko wystąpienia zachowań agresywnych. Ponadto, konieczne jest świadome podejście do wyboru psa przez potencjalnych właścicieli, gdyż obie rasy wymagają doświadczonych opiekunów zdolnych do zrozumienia ich potrzeb oraz zachowań. W przyszłości dalsze badania nad mechanizmami genetycznymi i hormonalnymi wpływającymi na agresję u obu ras mogłyby przyczynić się do opracowania bardziej efektywnych metod szkoleniowych oraz programów profilaktyki behawioralnej.

Literatura: 1. Dehasse J., 2020 – Agresja u psów. Postępowanie w przypadku zachowań agresywnych u psów. Galaktyka. 2. FCI-Standard N° 255 2001 – Akita. Federation Cynologique Internationale (AISBL). 3. FCI-Standard N° 344 2015 – American Akita. Federation Cynologique Internationale (AISBL). 4. Fiszdona K., Boruta A., 2010 – Analiza przypadków kąsania przez psy. Część I. Jakie psy kąsają? Życie Weterynaryjne 88(3): 213-217. 5. Hoppendale G., Moore A., 2015 – Japanese Akita. Japanese Akita Dog Complete Owners Manual. Japanese Akita book for care, costs, feeding, grooming, health and training. Internet Marketing Business. 6. Kamieniak J., Mazurkiewicz T., Tietze M., 2017 – Modyfikujący wpływ człowieka na zachowanie się psa domowego. Życie Weterynaryjne 90(6): 369-371. 7. Kogan L.R., Packman W., Erdman P., Currin-McCulloch J., Bussolari C., 2020 – US Adults' Perceptions of Dog Breed Bans, Dog Aggression and Breed-Specific Laws. International Journal of Environmental Research and Public Health 19(16): 10138. 8. Kogan L.R., Schoenfeld-Tacher R.M., Hellyer P.W., Oxley J.A., Rishniw M., 2019 – Small Animal Veterinarians' Perceptions, Experiences, and Views of Common Dog Breeds, Dog Aggression, and Breed-Specific Laws in the United States. International Journal of Environmental Research and Public Health 16(21): 4081. 9. Kowalczyk J., 2022 – Akita Inu (Rasa Psa). Jakub Kowalczyk. 10. Matos R.E., Jakuba T., Mino I., Fejsakova M., Demeova A., Kottferova J., 2021 – Characteristics and risk factors of dog aggression in the Slovak Republic. Veterinární Medicina 60(8): 432-445. 11. Monkiewicz J., Wajdzik J., Rogowska-Sobota K., 2020 – Kynologia – wiedza o psie. Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. 12. Nestorowicz E., 2022 – Poznaj swojego psa. Typy psów i ich potrzeby. Czerwony Piesek. 13. Notari L., Cannas S., Di Sotto Y.A., Palestini, C., 2021 – A Retrospective Analysis of Dog-Dog and Dog-Human Cases of Aggression in Northern Italy. Animals 10(9): 1662. 14. Pąsiek M., Majecka K., Pietraszewski D., 2015 – „Pies Baskervilleów” – Czyli o naturze zachowań agresywnych u psa

domowego *Canis lupus familiaris*. Kosmos Problemy Nauk Biologicznych 64, 239-246. Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika. 15. **SAS Institute INC.** 2014 – The SAS System for Windows. Version 9.4 Cary, NC, USA. 16. **Snedecor W., Cochran W.G.**, 1989 – Statistical Methods. Iowa State University Press. 17. **Tsygankova E., Pet'ko L.**, 2021 –

The Akita Inu: Japanese National Heritage. International Science Group 57-72.

Praca została zrealizowana przy wsparciu finansowym Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (środki na działalność statutową, SUB.215-D201)

Aggressive behaviour in Akita Inu and American Akita dogs – a survey study

**Barbara Ganszczyk, Sylwia Pałka,
Joanna Kania-Gierdziewicz, Jacek Nowicki**

Summary

The objective of this study was to investigate public opinion regarding incidents of aggressive behaviour exhibited by dogs of the Akita Inu and American Akita breeds toward their owners, unfamiliar individuals, other dogs, and animals of different species. The frequency and circumstances under which such incidents occur were determined. It can be concluded from the survey that both Akita Inu and American Akita dogs exhibit a tendency toward aggressive behaviour. This propensity is influenced not only by genetic predisposition but also by the environment in which the dogs are raised—particularly their level of socialization and training. These are breeds have a strongly dominant and territorial temperament, showing a pronounced tendency to defend their owner, territory, and hierarchical status at all costs. The data revealed that aggressive behaviours were observed more frequently in the Akita Inu. Specifically, 13.4% of respondents reported observing aggressive behaviours in Akita Inu dogs, compared to 6.5% for American Akitas. In the vast majority of cases, the primary targets of aggression in both breeds were other dogs (57% for American Akitas and 74.6% for Akita Inus). In contrast, aggression toward unfamiliar people was less commonly reported for Akita Inus (12.7%) and more frequently for American Akitas (22.9%). Stressful situations were a nearly equally common trigger for aggression in both breeds. In contrast, Akita Inu dogs more frequently exhibited premeditated aggression and aggression in self-defence or, especially, in protection of their owner or a specific object.

KEY WORDS: American Akita, Akita Inu, aggressive behaviour

Małopolski angloarab francuski – analiza retrospektywna państwowej hodowli

Joanna Kania-Gierdziewicz

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie,
Katedra Genetyki, Hodowli i Etologii Zwierząt

Historia powstania ras angloarabskiej i małopolskiej

Próby utworzenia nowej rasy koni z połączenia czystej krwi arabskiej i pełnej krwi angielskiej były prowadzone już od stuleci przez hodowców w wielu krajach,

m.in. w Polsce [3]. Celem tych działań miała być rasa łącząca w sobie najlepsze cechy obu ras wyjściowych, czyli gabaryty i szybkość folblutów z wytrzymałością oraz małymi wymaganiami żywymi koni arabskich. Najlepsze rezultaty osiągnęli hodowcy we Francji, która została uznana za kolebkę angloarabów. Tam też powstała pierwsza Księga Stadna tej rasy i tym samym francuski angloarab został uznany za pierwszą zarejestrowaną rasę koni sportowych [2].

Rasa angloarabska (angloaraby francuskie) została wytworzona przez francuskiego lekarza weterynarii E. Gayot w połowie XIX wieku w stadninach na terenach południowo-zachodniej Francji. Początkowo do tworzenia nowej rasy użyto trzech ogierów czystej krwi arabskiej oraz tyle samo klaczy pełnej krwi angielskiej. Największy rozwój hodowli koni angloarabskich we Francji nastąpił w okresie międzywojennym, ponieważ konie tej rasy były użytkowane jako wierzchowce w pułkach kawalerii. Od 1961 roku konie angloarabskie zaczęły startować w wyścigach płaskich, przeszkodowych i pływowych, co przyczyniło się do dalszej selekcji hodowla-